

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžso/189/2015
Identifikačné číslo spisu:	8014200501
Dátum vydania rozhodnutia:	25.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8014200501.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci žalobcu: v 1. rade: Miroslaw Stanislaw Żurowski - ART MEDIA, IČO: 45 902 402, miestom podnikania Bardejovská 220/2, Svidník, v 2. rade: V. Z. R., bytom Z. N. XX, XX-XXX R., S., obaja právne zastúpení advokátom: JUDr. Dušan Remeta, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutí žalovanej č. 21253-2/2014-BA zo dňa 10. februára 2014 o odvolaniach žalobcov v 1. a v 2. rade proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 1S/33/2014-43 zo dňa 28. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 1S/33/2014-77 zo dňa 14. augusta 2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 1S/33/2014-43 zo dňa 28. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 1S/33/2014-77 zo dňa 14. augusta 2015 v časti zamietnutia žaloby žalobcu v 1. rade p o t v r d z u j e .

Odvolanie žalobkyne v 2. rade o d m i e t a .

Žalobcom v 1. a v 2. rade náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom č. k. 1S/33/2014-43 zo dňa 28.04.2015 Krajský súd v Prešove zamietol žalobu žalobcu v 1. rade o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 21253-2/2014-BA zo dňa 10.02.2014, vo vzťahu k žalobkyni v 2. rade konanie zastavil a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Žalobou napadnutým rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu v 1. rade - zamestnávateľa a žalobkyne v 2. rade - zamestnankyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Svidník, ktorými pobočka žalovanej rozhodla, že žalobkyni v 2. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnankyni žalobcu v 1. rade od 01.07.2011 podľa slovenskej legislatívy.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že nedodržanie procesných lehôt na vydanie rozhodnutí nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí žalovanej. Pri preskúmaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia a zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca v 1. rade nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci a nič mu nebránilo podať návrh na začatie konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Z obsahu žaloby je podľa názoru krajského súdu evidentné, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv ako účastníka konania, ale porušenie práv zamestnankyne (žalobkyne v 2. rade). Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu v 1. rade, že žalovaná ako aj organizačné zložky sociálnej poisťovne neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania. Podľa ustanovenia § 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy. Tretia časť zákona o sociálnom poistení súčasne v § 195 ods. 1 až 3 upravuje, že organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady. Z § 196 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyplýva jednoznačne široká definícia dôkazu, a teda zákon nevylučuje, aby sociálna poisťovňa v rámci dokazovania vykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci a na základe takto zisteného stavu vo veci rozhodla. Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu v 1. rade, že bola porušená zásada dvojínštancnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je podľa jeho názoru nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňového rozhodnutia, pričom je všeobecne známe, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutie žalovanej je len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené. K ostatným námietkam žalobcu o prejudikovaní rozhodnutí v oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite krajský súd konštatoval, že žalobca v 1. rade v žalobách nenamietal porušenie konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval, ani subjektívne práva žalobcu, ktoré mali byť porušené. Žalobu žalobcu v 1. rade preto krajský súd ako nedôvodnú zamietol.

Konanie o žalobe žalobkyne v 2. rade krajský súd zastavil z dôvodu oneskoreného podania, pretože žalobkyňa v 2. rade bola do konania právoplatne pribratá až po uplynutí dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby. Lehota (dva mesiace odo dňa doručenia rozhodnutia žalovanej) nemôže byť zachovaná ani pri argumentácii, že žalobkyňa v 2. rade a jej zamestnávateľ (žalobca v 1. rade) sú nerozluční spoločníci, pretože z hmotnoprávných ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevyplyvajú pre žalobcu v 1. rade a žalobkyňu v 2. rade rovnaké práva a povinnosti. Povinnosťou žalobcu je odvádzať poistné a predmetom preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutí sociálnej poisťovne je otázka vzniku sociálneho poistenia zamestnancov.

Rozsudok krajského súdu napadli spoločne podaným včasným odvolaním obaja žalobcovia. Žalobca v 1. rade odvolaním napadol výrok rozsudku, ktorým krajský súd zamietol ním podanú žalobu. Uviedol, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky bezpochyby došlo aj k porušeniu jeho subjektívnych práv. V dôsledku rozhodnutia žalovanej má značné ťažkosti s udržaním doterajších zamestnancov a náborom nových zamestnancov, keďže príslušné verejnoprávne organizácie SR ich odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho poistenia na území SR. Žalovaná nad rámec dôvodov podaných odvolaní a zisteného skutkového stavu zamietla odvolania žalobcu v 1. rade z dôvodov a skutočností, ktoré boli po prvýkrát žalobcovi v 1. rade oznámené až žalovanou v jej rozhodnutí. V tomto smere mu bolo odňaté subjektívne právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci. Týmito novými dôvodmi a skutočnosťami boli predovšetkým argumenty žalovanej súvisiace s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania zamestnávateľa. Poukázal na list žalovanej - oznámenie týkajúce sa spoločností, ktoré na území Slovenskej republiky vykonávajú činnosť ako tzv. schránkové firmy zo dňa 25.07.2013, v ktorom žalovaná informuje príslušný poľský orgán sociálneho zabezpečenia (ZUS, Department Ubezpieczen i Sladek) o tom, že v prípade podania odvolania zo strany žalobcu v 1. rade a ďalších zamestnávateľov tieto zamietne a potvrdí rozhodnutia svojich organizačných zložiek, čím došlo k neprípustnému

prejudikovaníu rozhodnutia v odvolacom konaní. Namietal tiež, že do kompetencie žalovanej nepatrí uskutočnenie kontroly na preukázanie reálneho výkonu činnosti. Zároveň poukázal na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 zo dňa 29.01.2014, v ktorom žalovaná jednoznačne konštatovala, že Sociálna poisťovňa nie je oprávnená vstupovať do pracovno-právnych vzťahov a výkon činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade je oprávnený kontrolovať len inšpektorát práce, ktorého kontrolné zistenia sú pre ňu záväzné. Závery žalovanej o absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade neobstoja z právneho ani z praktického (skutkového) hľadiska, nakoľko jeho zamestnanci pracujú mimo jeho sídla. Žalobca v 1. rade žalovanej predložil všetky potrebné doklady preukazujúce reálny výkon činnosti zamestnancov, ktoré si kontrolóri vyžiadali. Pri kontrolách, ktoré u žalobcu v 1. rade vykonala organizačná zložka žalovanej predložil žalobca v 1. rade tzv. reporty (správy) - dochádzky jednotlivých zamestnancov do práce. Uviedol tiež, že došlo k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania, keď pri existencii rovnakých podmienok organizačná zložka žalovanej vo vzťahu k porovnateľným zamestnancom žalobcu v 1. rade uplatnila diametrálne odlišný postup. Namietal tiež, že došlo k neprípustnej retroaktivite v rozhodnutiach žalovanej. Kým kontroly v predchádzajúcich rokoch nezistili žiadne nedostatky, kontrola vykonaná v marci 2013 už zrazu zistila závažné nedostatky odôvodňujúce retroaktívne rozhodnutie o zániku sociálneho poistenia zamestnancov; aj podľa Praktickej príručky, na ktorú sa žalovaná odvoláva je jednoznačne zakotvené, že prípadné zistenia zakladajúce zmenu uplatniteľnej legislatívy sa aplikujú až od momentu zistenia, nie spätne.

Žalobkyňa v 2. rade odvolaním napadla výrok rozsudku, ktorým krajský súd vo vzťahu k nej zastavil konanie. Uviedla, že lehotu podľa § 250b ods. 1 O. s. p. nemožno počítať odo dňa rozhodnutia súdu o pribratí účastníka konania, ale postačuje, ak aspoň jeden z účastníkov správneho konania podá včas žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Možnosť správneho súdu pribrať ďalšieho účastníka správneho konania do súdneho konania aj ex offo (z úradnej povinnosti) bola formulovaná práve za účelom zvýšenia možnosti súdnej ochrany pre všetkých účastníkov správneho konania. Ak by zákonodarca mienil toto pribratie viazať na dodržanie zákonnej dvojmesačnej lehoty, stratil by inštitút zakotvený v ustanovení § 250 ods. 1 O. s. p. prakticky svoj zmysel. Je nepochybné, že zrušením rozhodnutia správneho orgánu by mohli byť dotknuté viaceré subjektívne práva žalobcov, v dôsledku čoho aj došlo k ich pribratiu do konania. Uviedla, že žaloba bola z hľadiska účelnosti a rýchlosti konania podaná len zamestnávateľom, no v celom rozsahu aj v záujme a na prospech aj ostatných žalobcov, ako to vyplýva aj z argumentácie obsiahnutej v podanej žalobe, keďže napadnutými rozhodnutiami žalovanej sú dotknuté aj subjektívne práva ostatných žalobcov. Ak by sa lehota podľa § 250b ods. 1 O. s. p. mala počítať rozlične a nie výlučne odo dňa podania žaloby, zakotvil by to zákonodarca výslovne, ako to v správnom súdnictve zakotvil v prípade lehoty na podanie procesného návrhu na vstup účastníka do konania podľa § 92 ods. 2 a návrhu na rozšírenie žaloby. Zachovanie zákonnej lehoty je podstatné len pri návrhu na zmenu účastníkov konania a pri rozšírení žaloby. Dodala, že vzhľadom na charakter a obsah napadnutých rozhodnutí správnych orgánov možno uvažovať aj o tzv. nerozlučnom procesnom spoľčenstve, v dôsledku čoho argumentácia prvostupňového súdu o plynutí lehoty odo dňa pribratí zamestnancov do konania nemôže obstáť; súd prvého stupňa v takom prípade mal postupovať podľa § 250 ods. 3 O. s. p., kde sa neuvádza skúmanie otázky zachovania lehoty pre konanie s takýmito účastníkmi konania.

Vo svojom vyjadrení k odvolaniam sa žalovaná pridržiavala svojich doterajších vyjadrení.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S. s. p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S. s. p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 O. s. p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak

je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p. podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Rozhodnutím č. 5427-45/2013-SK zo dňa 16.12.2013 Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník rozhodla, že žalobkyni v 2. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi žalobcu v 1. rade od 01.07.2011 podľa slovenskej legislatívy. Pobočka Sociálnej poisťovne svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že ňou vykonanou kontrolou nebol preukázaný reálny výkon činnosti žalobkyne v 2. rade ako zamestnankyne, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom podľa čl. 13 (3) základného nariadenia. Žalovaná Sociálna poisťovňa, ústredie toto rozhodnutie žalobou napadnutým rozhodnutím č. 21253-2/2014-BA zo dňa 10.02.2014 potvrdila a odvolania voči nemu podané zamietla.

Podľa § 247 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku aktívne legitimovanou na podanie žaloby na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia. Žiaden subjekt nie je aktívne legitimovaný na podanie takej žaloby v prospech inej osoby. So zreteľom na ustanovenie § 247 ods. 1 treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitimácie žalobcu.

Ako vyplýva aj z judikatúry, žalobu podľa § 247 a nasl. O. s. p. môže podať len ten, kto bol správnym rozhodnutím ukrátený na svojich právach a nielen na svojom záujme. V správnom súdnictve pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd poskytuje ochranu iba subjektívnym žalobcovým právam.

Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením krajského súdu, že z obsahu žaloby je jednoznačné, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv zamestnankyne, keď okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv netvrdil. Odvolací súd považoval za správne tvrdenie krajského súdu, že nedodržanie procesných lehôt nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí. Odvolací súd sa preto stotožnil so záverom krajského súdu o tom, že žalobca v 1. rade nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O. s. p.

Rovnako za správne považoval odvolací súd závery krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobkyne v 2. rade - zamestnankyne), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade. V prípade bezdôvodného odvedenia poistného, by bolo poistné zamestnávateľovi v zmysle § 145 zákona o sociálnom poistení vrátené. Ani odvolací súd žiadny zásah do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade nezistil. Prichádzal do úvahy len zásah do majetkovej sféry žalobkyne v 2. rade - zamestnankyne. Odvolací súd preto v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozhodnutie krajského súdu v časti, v ktorej prvostupňový súd žalobu žalobcu v 1. rade zamietol.

Pokiaľ ide o odvolanie žalobkyne v 2. rade proti zastaveniu konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, dospel k záveru, že jej odvolanie je potrebné odmietnuť.

Podľa § 250 ods. 1 O. s. p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

V zmysle § 250 ods. 1 O. s. p. sú účastníkmi konania žalobca a žalovaný. Žaloby boli podané len žalobcom v 1. rade.

Žalobkyňa v 2. rade, aj keď ju krajský súd označil ako žalobkyňu, žalobu nepodala - do konania bola len pribratá uznesením krajského súdu, a preto je potrebné na ňu ako na účastníčku pribratú do konania nahliadať. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu pribratia ďalších účastníkov do konania, ustanovenie § 92 ods. 1 O. s. p. nie je na správne súdnictvo aplikovateľné. Vplyv na postavenie takého účastníka v konaní nemá ani nesprávny postup krajského súdu, ktorý v uznesení o pribratí účastníka nesprávne odkázal na § 92 ods. 1 O. s. p.

Ustanovenie § 250 ods. 1 O. s. p. je vo vzťahu k pribraným účastníkom konania potrebné vykladať tak, že ide predovšetkým o zabezpečenie práv takýchto účastníkov byť informovaný o prípadnej zmene v ich právach a povinnostiach, ktorá môže byť spôsobená prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Žalobkyňa v 2. rade bola do konania pribratá z dôvodu, že by ako zamestnankyňa a ako účastníčka správneho konania mohla byť dotknutá prípadným zrušením napadnutých rozhodnutí žalovanej. Keďže odvolateľka - žalobkyňa v 2. rade môže mať v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku iba postavenie pribratého účastníka konania, nie je osobou oprávnenou na podanie odvolania. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 218 ods. 1 písm. b) v spojení s § 246c ods. 1 O. s. p. odvolanie podané proti rozsudku krajského súdu účastníčkou označenou ako žalobkyňa v 2. rade - pribratou účastníčkou konania odmietol. Z tohto dôvodu žalobkyni v 2. rade - pribratej účastníčke (krajským súdom označenej ako žalobkyňa) nevzniklo ani právo na náhradu trov konania.

Žalobcom v 1. a v 2. rade odvolací súd právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo v tomto konaní neboli úspešní.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.